

Година II.

септемврий 1906

Книжна I.

Общинска Библиотека

МЪСЕЧНО СПИСАНИЕ ПРИГОДЕНО СПЕЦИАЛНО ЗА СЕЛКИТЪ
ОБЩИНСКИ УПРАВЛЕНИЯ.

излиза въ края
на всѣки мѣсецъ

Подъ редакцията на
Александръ Янакиевъ
Плѣвенъ.

ПЛѢВЕНЪ
Печатница на Т. Хр. Бърдаровъ
1906.

35
A247

36309

ОБРАЗЦОВО НАР. Ч-ЩЕ
„Г. ДИМИТРОВ“ - Плевен
БИБЛИОТЕКА

Къмъ абонатитѣ ни.

Съ настоящата книжка списанието **Общинска Библиотека** започва своята втора годишнина.

Първата годишнина на списанието можяхме да изкараме съ едно малко отклонение отъ обявения му първоначаленъ обемъ, но за това пъкъ строго се придържахме о начертатата му програма. Радушния приемъ, когото списанието намѣри между г. г. секретарь бирницитѣ, ни убеди въ вѣрната за годѣмата полза, която то принася на свойтѣ абонати. Окуражени отъ това видимо обстоятелство и водими отъ желанието да бждемъ до край полезни на абонатитѣ си, ний се рѣшаваме да започнемъ и втората му годишнина. Прѣзъ тая година *Общинска Библиотека* ще излиза въ края на всѣки мѣсець въ по три печатни коли, съ изключение на мѣсецитѣ юлий и августъ.

Материята, която ще третира прѣзъ втората си годишнина, ще бжде изключително въ рамкитѣ по службата на селско общинскитѣ управления и ще обема единъ новъ отдѣлъ за белетристика и други статии за разнообразностъ.

Материала по счетоводството—разходната частъ по бюджета ще бжде най пространо и на лѣкъ езикъ разясненъ, за да може всѣки да го разбере и правилно приложи въ дѣйствието.

Едновременно съ това редакцията ще отговаря на всички запитвания, които се направятъ отъ платилитѣ абонати, за която цѣль ще бжде откритъ единъ особенъ отдѣлъ въ списанието. Паралелно съ това *Общинска Библиотека* ще защитава каузата на служащитѣ и чиновницитѣ при изборнитѣ учреждения.

Понеже мнозина абонати ни запитватъ бихме ли дали мѣсто на нѣкой тѣхни статей, ако ни пратятъ,

отговаряме сега, че съ с удоволствие ще печатаме всички статии, ако разбира се, тѣ сж въ духътъ на списанието ни.

Като излагаме начина на дѣйствиe за прѣзъ втората си годишнина, молимъ абонатитѣ си да ни подкрѣпятъ морално и материално за да успѣемъ въ трудната задача, която си поставяме прѣзъ наступающата година.

Можемъ да увѣримъ всички, че ний ще положимъ всички грижи и срдства да устоимъ на задълженията си.

*Плѣвенъ,
августъ 1906 година*

Редакцията.

Отъ настоящата книжка изпращаме до всичкитѣ си стари абонати. Молимъ тия, които не изкатъ да получаватъ списанието ни да повърнатъ книжката съ първа поща, инакъ ще ги считаме за редовни абонати и ще имъ пратимъ квитанцій по пощата за изплащане абонамента.

ОБЩИНСКА БИБЛИОТЕКА

Мѣсечно списание пригодно специално за селскитѣ общ. управления.

Учителитѣ и секретарь бирницитѣ.

Пише А. Парашевъ.

Подъ това заглавие срѣщаме въ органа на българския учителски сюзъ в. «Съзнание» брой 42 и 43 стр. 7 отъ 10 юний т. г. напечатани двѣ резолюций взети въ учителската конференция на учителитѣ отъ Никополюската околия.

Колкото и да бѣхме слушатели, че учителитѣ отдавна сж изоставили правилния път и направление като просвѣтители народни, колкото и да виждахме какъ тѣ повечето се гаврятъ съ невежата маса, за която инжкъ плачатъ и твърдятъ, че изкатъ да възпитаватъ, все пакъ не вѣрвахме, че тия просвѣтители народни ще отидатъ толкова далечъ въ своитѣ социалистически взгляди, щото заблудени въ това, подъ формата на несъществуващи злоупотрѣбления отъ общ. служащи, да се нахвърлятъ върху послѣднитѣ по крайно осждителенъ начинъ и съ печатни резолюции да прѣписватъ тѣмъ клѣветнически прѣстжени дѣяния, въ които «чистигѣ» и «идеални» учители не изкатъ да се солидализиратъ.

Крайния езикъ, грубитѣ обноси, вѣрата за поседневни злоупотрѣбления и мошеничества прѣписвани на едни служители отъ други, сж способности на още по крайчи и невъзпитани елементи. Имено това неможехме да очакваме отъ народнитѣ учители и то въ тая епоха, въ тоя моментъ, когато корпорацията на това учителство ежедневно твърди, че народния учител се е освободилъ отъ тѣсногрудството, когато той поставя себе си като свършенъ и напълно култивирацъ индивидуумъ, когато най послѣ за да докаже той правотата на своя кауза устройва събори, манифестации, заплашва държавата съ обща стачка!.....

Но за да види читателя, до каква степенъ учителитѣ въ Никополска околия сж заблудени въ новитѣ социалистически вѣяния и какъ грубо се отнасятъ къмъ общинскитѣ служащи, ще цитираме самитѣ резолюции взети въ събранието имъ и ще изкажемъ по тѣхъ сѣжденията си, за да се убѣди всѣки въ правотата на нашитѣ твърдения.

Първата резолюция гласи:

«Учителитѣ и учителкитѣ отъ Никополската околия, събрани на окол. конференция на 24 мартъ т. г. като взехме прѣдъ видъ:

1) Че съ намѣсването ни въ тази работа държавата ни прави ревизори на финансови смѣтки, *за каквито сме неподготвени* (к. н.); 2) че държавата иска да ревизира своитѣ органи чрѣзъ учителитѣ, които въ всички други случаи игнорира и съ това прави постъжката си твърдѣ подозрителна; 3) че е невъзможно изпълнението на това задължение отъ страна на главнитѣ учители, които само 8 мѣсеца прѣзъ годината сж въ село; 4) че въ повечето случаи главнитѣ учители ще ставатъ безъ да искатъ (съ некомпетентността си) съучастници на прѣстѣпления, вършени отъ селскитѣ финансисти, което нѣщо не е съвѣстно, рѣшихме:

1) Не желаемъ да участвуваме въ прѣдметнитѣ комисии; 2) молимъ министерството да отмѣни това си постановление, 3) протестираме противъ тази практика министерството да ангажира учителството въ работи, за които не е вземало неговото мнѣние и 4) не изкаме да вземаме участие въ една комисия, която ще прѣглежда смѣткитѣ на хора, *съ които сме въ най неурядънени отношения* (к. н.)».

Съ тази резолюция учителитѣ въ Никополската околия се оплакватъ отъ назначението на главнитѣ учители за членове въ тримѣсечнитѣ ревизиони комисии за провѣрка финансовитѣ операций на селскитѣ секретарь бирници, съгласно чл. 445 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини.

Тази нова работа за главнитѣ учители, наложена имъ по едно законоположение, имъ се вижда много, трудна, несъвмѣстима съ тѣхнитѣ знания, съ назначе-

нието имъ, съ неподготовката имъ за «ревизори» и като признаватъ себе си некадърни за тая «деликатна» работа, а най главно, че не изкатъ да се солидализиратъ съ кражбитѣ и злоупотрѣбленията, които селскитѣ общински секретарѣ бирници правятъ на всѣка минута, протестиратъ и се отказватъ да взематъ участие въ тия комисии.

Да убеждавашъ едни хора, каквито сж учителитѣ, че споредъ дѣйствиющитѣ законоположения злоупотрѣблениа немогътъ да ставатъ въ настояще врѣме, да се мжчишъ да ги отклонишъ отъ кривото схващане на различни въпроси, както това става въ нашето учителство, е много трудно. Нищо по невъзможно отъ това, да изправяшъ заблудения елементъ, да го морализирашъ и възпиташъ въ съврѣменото законодателство, да му доказвашъ, че твърдението му е неоснователно и капризно, тогава, когато той по всички мисли на своя мирогледъ гледа и схваща въпроситѣ съвсемъ субективно, когато той самъ е станалъ жертва на своята заблуда и прѣнесенъ въ нея толкова далече, забравя своето възпитателно назначение и за да изкаже единъ свой възгледъ си служи съ нахаленъ езикъ, съ обращеніята на не културенъ човѣкъ, съ рѣзка дръзкостъ.

Споредъ тази резолюция, причинитѣ за отказа на учителитѣ да взематъ участие въ ревизионитѣ комисии сж три: 1) тѣхната финансова неподготовка; 2) нежеланието имъ да се солидализиратъ съ общинскитѣ крадци и 3) неприязненитѣ имъ отношения съ тия, чийто смѣтки ще ревизиратъ.

По отдѣлно тукъ ще разгледаме основателността на всѣки отъ тия три мотива, насочени отъ «интелегентнитѣ» учители въ Никополската околия.

1. *Финансовата неподготовка на учителя, за ревизиране смѣтките на секретарѣ бирника*

За да извршишъ ревизия надъ смѣткитѣ на едно отчетно лице, каквато се изка отъ ревизионната комисия въ селскитѣ общини, не се изискватъ никакви финансови способности, никаква прѣдварителна финансова подготовка. Финансиста въ една селска община е единственото лице: секретарѣ бирника. Ако послѣдния при-

тежава по обширни финансови, економически и стопанствени познания, ако той е работилъ надъ себе си, за да създае отъ себе си едно финансово лице, ако не напълно, то поне отчасти, ползата отъ това се отразява върху самата му работа, отговорността за която е лично негова, а въ послѣдствие и върху материалното състояние на самата община. И колкото повече единъ секретарь бирникъ е по добръ подготвенъ за тая длъжностъ, толкова по-вече той достойно ще я заема и ползата отъ него въ общината несравнено ще бжде много по-голѣма.

Финансовата некадърностъ и босота на ревизионата комисия неможе да има никакво значение за секретарь бирника, нито пъкъ може да укаже нѣкакво врѣдно влияние надъ неговитѣ операции.

Ревизионата комисия, съ провѣрка тримѣсечнигѣ операции на секретарь бирника не поема върху себе си никаква отговорностъ за тѣхната редовностъ и нередовностъ, нито пъкъ съ това тя освобождава отчетника отъ отговорностъ за нередовноститѣ, които би намѣрила контролната власть, имеюща право на подробенъ и всѣстраненъ контролъ, за да се страхуватъ г. г. учителитѣ. Постановленията, за редовността или нередовността по отчетитѣ, които тая контролна власть, и която е постоянната комисия, издава не на основание актоветѣ на ревизионата комисия, а възъ основа провѣрката правена по най щателенъ начинъ отъ нейнитѣ органи, имеющи подобна подготовка. Това имено учителитѣ трѣбваше да иматъ прѣдъ видъ, а не да се самоблащаватъ и да даватъ таково голѣмо значение на свойтѣ актове като ревизиона комисия, че отказватъ се отъ участието си въ послѣднитѣ, като неподготвени за подобна работа. Учителитѣ не бива да забравятъ, че законодателя, общинскитѣ секретарь бирници, «обирджий на общ. каси», а и цѣлото общество, не знаятъ тѣхната подготовка и финансова некадърностъ. Напротивъ, тѣ сж имали всичко това прѣдъ видъ. Нѣщо повече. До колко законодателя е ималъ прѣдъ видъ това обстоятелство, а и какво значение дава той на самата ревизиона комисия служи факта, че въ състава на тая

комисия влизатъ кмета и единъ общински съвѣтникъ, лица тоже неподготвени за такава «крупна финансова работа» И споредъ насъ, законодателя грѣшка не е направилъ съ подбиране състава на тая комисия отъ кмета, съвѣтникъ и гл. учителъ, защото взети вкупомъ тия три субекта иматъ почти еднакви познания отъ смѣтководство, отчетность и финансии. Ето защо да се дава такава голѣмо значение на тия комисии, че да има нужда да се отказватъ отъ тѣхъ г. г. главнитѣ учители съ печатни резолюции, защото не били финансово подготвени е много прибързана работа. А да бързашъ въ работи, които не добрѣ си разбралъ, значи да прѣдставишъ себе си прѣдъ обществото, най-вече прѣдъ тогова, отъ когото изкашъ да те не намисва въ подобни работи за лекъ и съ поврѣхностни понятия човѣкъ, което е въ ущърбъ на социалното и обществено положения заемани отъ тебе.

По-добрѣ щеше да бжде, ако Никополскитѣ учители запитаха своето началство, какво е назначението на тия комисии и остава ли върху тѣхъ нѣкаква отговорность. И въ утвърдителенъ случай—имаха право да протестираатъ, но сега не.

2. Нежеланието на учителитѣ да се солидаризиратъ въ кражбитѣ извършвани отъ общинскитѣ служащи.

Да твърдятъ учителитѣ, че общинскитѣ служащи—отчетници, които въ случая сж само секретарѣ бирницитѣ, извършватъ кражби на общински суми, слѣдъ обстоятелството, че самитѣ тѣ признаватъ финансовата си неподготовка и некадърность, е не само нелѣпность, но и крайна нахалность.

Ний неможемъ да си обяснимъ, какъ единъ човѣкъ може да твърди съ положителность, че другъ краде и извършва злоупотрѣбления, когато самъ той доста наивно признава, че е некадъренъ и неподготвенъ да влезе въ разбирателство на извършенитѣ отъ «крадеца» финансови операции! . . . И ако нашитѣ учители, толкова финансово некадърни и неподготвени, излизатъ публично да твърдятъ, че въ операции непровѣрени отъ тѣхъ има кражби и злоупотрѣбления, то какво ли биха казали самитѣ тѣ, ако ги провѣреха? . . . А, какво ли

би станало, ако тия граждомани имаха власт?!.... — Безпорно, биха натикали въ затвора само въ единъ день, всичкитѣ секретарь бирници за злоупотребления и кражди на общинскитѣ приходи, за каквито учителството бълнува всѣка минута!

Дързостта на прѣдметнитѣ учители, въ тѣхнитѣ сѣждения, ги рисува много не красиво. Съ това фактически тѣ доказватъ, че въ тѣхнитѣ редове не е настанала оная промѣна на мисли и възгледи, която се внася отъ день на день всѣ по-вече, въ областта на общинското финансово управление. Рекрутацията въ персонала на послѣднитѣ, която стана тази година, не даде никакво значение за народното учителство. То крѣпено въ мрака и заблуждението, че общинскитѣ отчетници знаятъ само да крадять и злоупотрѣбаватъ, тѣй силно подържана тая традиция отъ простата селска маса, продължава да прѣска упрѣци и клѣвети по адресъ на едни служащи и то едва само три мѣсеца, слѣдъ като тѣ поеха своята длѣжностъ. Народното учителство неவிждайки по далечъ отъ ностъ си, подържайки традицията създадена въ простата маса, може би пакъ вслѣдствие неговитѣ козни, прѣскани между редоветѣ на послѣдныта, излѣзе публично да наклѣвети едни въ нищо още непровинени служащи въ кражди и злоупотребления, безъ да има какви да е основания за тия си клѣвети. А това е най жалкото. Печално е още обстоятелството, че народното учителство, приема да се солидализира съ простата маса, да я държи въ заблуждението, че общ. служащи не сѣ способни на друго, освѣнъ да крадять и злоупотрѣбаватъ, отъ колкото да си направи малкия трудъ и да заучи макаръ и повърхностно правата и задълженията на ревизионата комисия, та тогава, ако открие кражди и злоупотребления, да обявява тѣхното сѣществуване безъ рискъ да бжде обвинено въ недобрость. Но, това за съжаление не става.

Казахме по горѣ, че ревизионата комисия, съ своя актъ не снema никаква отговорностъ отъ плѣщитѣ на отчетника, нито пъкъ поема такава върху си. Слѣдователно, и дума не може да става за нѣкаква солидар-

ность въ извършени кражби и злоупотребления.

Задачата на тая комисија, не е такава, каквато си я въображават учителитѣ. Тя е свършено друга. Тукъ ний нѣма да се спираме върху нея, а това ще направимъ другъ пътъ, въ отдѣлна статия, за да прѣснемъ заблудението въ учителитѣ, на които нѣка го признаемъ, гледаме съ съжаление и изтинско състрадание.

3. *Неприязвенитѣ имѣ отношения съ общинскитѣ служащи.*

И това е гола въображаемость. Това е още едно самопризнание, че учителитѣ сж слаби въ характерно отношение, че тѣ сж тѣсногржди, невъзнитани достатъчно и готови съ най-голѣма жестокость да отмѣстятъ на своя противникъ (макаръ той да е въображаемъ отъ тѣхъ), стига само да имъ се удаде прѣвъ и удобенъ случай.

До колко има причини за неприязнь между учителитѣ и общинскитѣ служащи въ Никополската околия, ний не знаемъ; но и да сжществуватъ такива, не е този начина по когото учителството трѣбва да дѣйствува. Учителството казва: «Ний сме хората на науката, на прогреса, на възпитанието, на свѣтлината. Ний не сме, слѣдователно, ретрогради, отмѣстителни. У насъ поддържае принципа за неприязнь е заличенъ»... Е ли е вѣрно това? — Другадѣ, може би, но не и въ Никополската околия. Учители, които отказватъ да изпълняватъ една наложена имъ длъжностъ по законенъ редъ, по въ претекста, че отношенията имъ сж «най неприязвени» съ тия, чийто смѣтки ще провѣриватъ, немогутъ въ никой случай да бждатъ носители на изброенитѣ качества, у тѣхъ нѣма мѣсто за развитие на човѣшки добродѣтели, каквито има въ възпитанитѣ и просвѣтени хора.

Нашето учителство отказва да провѣрива смѣткитѣ на общ. отчетници, не по други причини, а по лични капризи и амбиции. Но, нали това сжщото учителство велегласно заявява, че то служи на народа, че то полага своето здраве и всичко що има за просвѣтата на тоя народъ, когото изка да въздигне, да възвеличи тамъ, нѣкъдѣ на горѣ, на високо; да направи отъ него образцовъ елементъ въ всѣко отношение? — Е, добрѣ.

Можели учителството да постигне тая своя благородна мечта, когато на самото него му лицсватъ много и много познания, когато самото то безъ срамъ излиза и публично се отказва отъ изпълнение на една своя длъжностъ, защото не било кадърно и подготвено? Забравя ли учителството, че само този народъ е годенъ за прогресиране, за напръдъкъ, който разбира да управлява свойтѣ финансии, който е добъръ економистъ и стопанинъ? А може ли да се мисли, че нашия народъ е такъвъ? Не. Слѣдователно, между многото други задачи на нашето учителство, въ възпитателно отношение на народа, лежи и тая да го възпита и направи добъръ финансистъ, економистъ и стопанинъ. А това учителството неможе да направи, щомъ то е неподготвено въ това отношение, и трѣбва прѣдварително да се залови за личното свое самовъзпитание.

И учителството за честъта на своето съсловие, за оная на проповѣдванитѣ отъ него принципи, не само не трѣбваше да се отказва отъ тия комисии, но съ радость и задоволство трѣбваше да посрѣщне това свое назначение. Да, истинското учителство така трѣбваше да постъпи за да докаже всѣкому, че се интересува отъ народния битъ, отъ положението на народа, че то съ всички срдства се стрѣми да набере въ себе си широки познания, че то желае изкрено своята култивизация, за да стане по този начинъ напълно полезно на своя народъ. Никой съвѣстенъ човѣкъ, неможе да отрече факта, че общинския бюджетъ и неговото опериране сж могщитѣ регулятори за доброто финансово положение на общината изобщо и на всѣко отдѣлно семейство въ частностъ. Че тамъ, въ общинското управление, е пулсътъ за финансовата способностъ и годностъ на общината и нейнитѣ членове. Слѣдователно, за да бжде единъ апостолъ на просвѣтата такъвъ, какъвто трѣбва да бжде, а най малко такъвъ, за какъвто се прѣдставлява народния учител, той трѣбва добръ да заучи финансовото положение на една община. Пита се може ли да се намѣри другъ по удобенъ и згоденъ случай отъ този, да взема гл. учителъ участие въ провѣрката финансовитѣ операции на общинитѣ?

Кждѣ по голѣма възможность отъ тая, може да намѣри народния учителѣ, при липсата у насъ на специално научно финансово четиво, изразяюще истинското положение на общинитѣ?

И щомъ учителството се отказва отъ тая си задача, нѣка то не се сърди на тия, които го обвиняватъ въ недобросвѣстность, въ безхарактерность, въ всички пороци, защото всичкитѣ отправени нему обвинения сж градени върху дѣйствителни факти вземани отъ неговия животъ и отношенията му. Народното учителство, въ Никополската околия, трѣбваше да скѣпи своята честь и авторитетъ, своето име, репутацията си, за каквито претендира и на дѣло да докаже, че то изка да работи съ лоялни и легални сръдства, че нему е желателно изкоренението на антагонизма и неприязнеността, сжществуващи между него и общинскитѣ служащи. Въ всѣко дѣло, въ всѣка дума на учителството трѣбва да се съзиратъ доказателства на изкреность, а не да отива въ забрава на своята злоба и да отказва подъ такива срамни претексти изпълнението на тази своя длѣжность. Това обаче не става.

За да се види до колко учителитѣ въ Никополската околия, сж се заблудили и сами противорѣчатъ въ думитѣ и желанията си, ще цитираме и втората имъ резолюция, която гласи:

«По доставката на пособия, книги и списания за училищнитѣ библиотеки . . . . .

2) Че съ това доставяне не редко сж се прѣслѣдвали и користни цѣли

Рѣши да изка:

1) Да се освободятъ инспекциитѣ отъ този имъ трудъ, да доставятъ книги, списания и пособия за училищата въ окрѣга си; 2) да се натоварятъ съ тази работа учителскитѣ съвѣти при всѣко училище, на които да се отпущатъ прѣдвиденитѣ суми за тази цѣль и 3) на сжщитѣ съвѣти да се отпущатъ на тѣхно разположение и сумитѣ прѣдвидени за канцелярски всѣкога, съ увѣрение, че тѣ ще бждатъ по добросвѣстни при тѣхното израсходване, отъ колкого всѣки другъ».

И съ тази си резолюция учителитѣ въ Никополската околия балнуватъ за кражби. Общинскитѣ управления крадять, училищнитѣ инспекции сжщо, държавата пъкъ още по-вече. Тия аркадаши отъ селата на Никополската околия и отъ самия градъ Никополъ, можаха да узнаятъ всичко. Жалното е, че на всѣкждѣ тѣ виждатъ кражби и кражби. Но, и за учителитѣ друго не сжществува.

За да може споредъ насъ, да се произнесе човѣктъ, че въ извѣстна операция има кражба, трѣбва да има финансова подготовка. И щомъ тия учители твърдятъ, че на всѣкждѣ има кражби, значи тѣ сж финансиста, макаръ и самитѣ тѣ да отричатъ това. Прибавена къмъ тая имъ способностъ и необикновената честностъ, за която сами тѣ си даватъ атестъ, всѣки ще си прѣдстави какви учители има въ Никополската околия. Чудно ни е защо финансовото министерство до сега не се е заинтересувало да запита онова на народната просвѣта за такива учители и да имъ даде нѣкои служби по своето вѣдомство, а стоятъ така толкова финансови сили, и най главно честни хора, безъ да могатъ да използотворятъ своитѣ знания и способности въ полза на държавнитѣ финанси!

Съ първата резолюция учителитѣ казватъ «неизкатъ провѣрка на смѣтки, защото сж неподготвени», а въ втората — «дайте ни сумитѣ за пособията, училищнитѣ библиотеки и канцелярскитѣ, ний ще ги употребимъ по добрѣ отъ всѣки другъ, защото сме *добро-свѣстни*» . . . . .

Логика, послѣдователностъ и всичко друго се намира въ учителитѣ отъ Никополската околия! . . . Дано не сж и другадѣ учителитѣ такива.

Изпълнение на общинския бюджетъ.

Подъ това заглавие, въ първата годишнина на списанието *Общинска Библиотека*, започнахме наставленията си по операциитѣ на общинския бюджетъ. За да можаха наставленията ни да бждатъ разбираани и въ хармония съ самата редакция на бюджета трѣбваше да слѣдваме послѣдователно параграфното му разпрѣдѣление. Прѣзъ първата годишнина ний привършихме материала по приходната часть, като се движихме отъ желанието да изтъкнемъ начина по когото приходитѣ трѣбва да се събиратъ съ всички формалности по това, изисквани отъ разнитѣ закони и правилници въ връзка съ които се намиратъ приходитѣ, та по този начинъ да се прѣмахнатъ отговорноститѣ, които биха останали въ тежестъ на отчетниците, ако тѣ (формалноститѣ) не биха биле спазени о врѣме и така, както законоположенията изискватъ.

Изкреното ни желание да изнесемъ прѣдъ нашитѣ читатели по скоро материята и по разходната часть на бюджета, която споредъ нашитѣ разбирания е най важната страна въ операциитѣ на единъ отчетникъ, прѣзъ първата годишнина не можа да се реализира. Причинитѣ за това бѣха доста много, а и такива, които ний по никакъв начинъ неможахме да отстранимъ, защото тѣ се наложиха намъ отъ самитѣ обстоятелства, създадени отъ нередовността на абонатитѣ ни и като такива тѣ бѣха по силни отъ нашитѣ воля и желанія. Това ни накара да се ограничимъ въ крайната възможность и да работимъ въ кръгътъ на това, съ което разполагахме. По тия причини едва успѣхме да привършемъ приходната часть за една цѣла година, а разходната—остана да изпълнимъ прѣзъ втората годишнина. Съ настоящата книжка втората годишнина на *Общинска Библиотека* се започва, едноврѣмено съ това започваме и материята по разходната часть на

бюджета. Влизайки въ положението на общинските отчетници, най вече като такива, които огь близо ги системно разбираме отчетността имъ, ще се грижимъ и ще положимъ всички усилия и трудъ да имъ бждемъ напълно полъзни въ случая. Вървайки, че поне тазвизи година ний ще бждемъ подкръпени отъ абонатитъ си, надъваме се, че ще завършимъ втората годишна наша списание не само съ разяснение разходната частъ на бюджета, а и всички други служби и операций намирайки се внъ отъ общинский бюджетъ, но въ тѣсна връзка и зависимостъ съ него и като прѣма обязанности на самия отчетникъ.

Въ наставленията си по тая частъ, ще бждемъ ясни и обширни. Всичко ще излагаме въз основа на лични провѣрки, наблюдения и опитностъ, като строги познавачи на тази материя. Дължимъ още отъ сега да заявимъ, че ще дѣйствуваме при спазване на най голѣмия формализмъ, въ който случай само мислимъ, ще принесемъ най добрата полза на тия що очакватъ да чуютъ нѣщо отъ насъ. При това явяваме, че всичко което би се видѣло нѣкому не ясно, не пълно, да ний запитва, като формолира добръ своето запитване. Отговоритъ ще печатаме въ специаленъ отдѣлъ, какъвто откриваме въ списанието си, подъ наименование: *Запитвания и отговори*.

Наставленията, които ще излагаме по извършване разходитъ ще бждатъ основани на правилника за прилагане закона за селскитъ общини, на способа за извършване държавнитъ разходи и редъ други закони и правилници, които сж въ свързка съ извършване разходитъ, безъ обаче тия правила и наредби да бждатъ изрично цитирани въ списанието ни. Това ще правимъ всѣ пакъ подъ съображението за економия на мѣсто и врѣме.

* * *

Понятието за бюджета указахме въ първата годишна на *Общинска Библиотека* (вижъ кн. VIII стр. 231—234). Понеже настоящето ни е продължение отъ нея година, то тукъ ще прѣминемъ направо къмъ разглеждане разходната частъ на бюджета, тий като съ приходната, както казахме и по горѣ, сме свършили вече.

Прѣди обаче да пристѣпимъ къмъ разглеждане всѣки § § по отдѣлно, ще разгледаме изобщо начина по когото трѣбва да ставатъ разходите и какви формалности слѣдва да бждатъ спазвани при тѣхното извршване.

Разходи.

Правилника за пралагане закона за селскитѣ общини въ чл. 218 прави едно разграничено и разпрѣдѣлене на разходите. Послѣднитѣ се дѣлятъ на *редовни разходи*, които обематъ всичкитѣ разходни параграфи отъ първата глава на бюджета и които въ всѣки случай биватъ годишни и постоянни; и на *извънредни разходи*, които обематъ параграфитѣ отъ втората глава на бюджета. Извънреднитѣ разходи се прѣдвиждатъ за случайни и врѣмени нужди и то не всѣка година, а само когато такива нужди сществуваатъ.

Първитѣ—редовнитѣ разходи—сж задължителни за общината, защото тѣ по своето естество оздравяватъ правилния ходъ на общинското управление, и изпълнение задълженията на общината наложени ѝ по законодателенъ редъ. Вторитѣ—извънреднитѣ разходи, обаче сж условни (факултативни) и тѣ се прѣдвиждатъ, както казахме по горѣ, само при извънредни и случайни нужди.

За да се гарантира, до извѣстна степенъ, правилната функция на общинското управление и доброто финансово положение на общината, законодателя въ чл. 223 отъ правилника постановява щото, редовнитѣ разходи винжги да се покриватъ само отъ редовнитѣ приходи на общината, но въ никой случай тѣхното покриване не може да става отъ извънреднитѣ приходи. Това обстоятелство е едно отъ най важнитѣ и никога не бива да се забравя. Никога общинскитѣ секретарь бирници не бива да смѣсватъ тия два вида приходи и

36309

ОБРАЗЦОВО НАР. Ч. Ш. 2
Г. ДИМИТРОВ • Плевен
БИБЛИОТЕКА

да ги употребяватъ безразборно за нуждитѣ на общината, защото всѣкога това ще се указва крайно вѣдно за самитѣ селски общини.

Разходитѣ въ селско общинскитѣ управления, секретарь бирницитѣ извършватъ споредъ тѣхното естество съ участието на общинската тържна комисия (за разходитѣ по които тя прѣдварително трѣбва да се произнесе) и направо, тѣ сами безъ да чакатъ рѣшението на тая комисия.

Случаитѣ, по които е потребно непрѣменно участието на тържната комисия, за да могатъ разходитѣ да бждатъ правилни и редовни, се побиратъ въ разходнитѣ § § 6, 7, 9, 10, 19, 20, 21, 23, 30 и 32 и то само когато размѣра на разхода по тия § § надмине сумата 100 лева или оная, до която общинския съвѣтъ е опрѣдѣлилъ да ставатъ безъ тържна комисия, но въ никой случай не по-вече отъ 100 лева (чл. 346 отъ правилника). По всички останали разходни параграфи Секретарь бирника извършва разходитѣ безъ участието на тържната комисия и направо.

Търговетѣ, за които говори чл. 346 трѣбва да се произвеждатъ и тогава, когато размѣра на разходитѣ не надмине оня опрѣдѣленъ отъ общинския съвѣтъ. Това трѣбва да стане не за друго, а чисто отъ економически съображения.

Споредъ здравата смисълъ за публичнитѣ търгове, когато тѣ се намиратъ въ тѣсни и непрѣривни връзки съ бюджета, тѣхното произвеждане обязательно трѣбва да става прѣди гласуване общинския бюджетъ. Мотивитѣ и съображенията, а и прѣимущества на това сж много, отъ които ний тукъ ще навѣдемъ само слѣднитѣ..

Извѣстно е всѣкому, че слѣдъ като общинския съвѣтъ нареди и гласува своя бюджетъ, праща го на удобрѣние отъ респективния окръженъ управитель. Окръжнитѣ управители и постояннитѣ комисии било, че не запознати съ положението и нуждитѣ на общинитѣ, било пъкъ, че тѣ по традиция сж присвоили правото корено да измѣняватъ селскитѣ общински бюджети, не само че: не утвардяватъ сложенитѣ отъ съвѣта кредити, но и често пжти изцѣло зачертаватъ нѣкой отъ тѣхъ, други

намаляватъ неимовѣрно, а трети увѣличаватъ бѣзъ да има защо.

И въ случая тѣ считатъ себе си прави, защото при утвърждаване бюджетитѣ тѣмъ липсватъ реални доказателства за необходимостта отъ размѣра на посоченитѣ отъ сѣвѣта кредити. Вънъ отъ тия съображения, споредъ практикующия до сега начинъ и самитѣ общ. сѣвѣти немогтъ да слагатъ ония цифри, отъ каквито въ дѣйствителностъ би се указало нужда прѣзъ бюджетното упражнение, всѣ пакъ защото и тѣмъ липсватъ положителни доказателства, за опрѣдѣляне дѣйствителния размѣръ на разхода.

За да се прѣмахнатъ тия прѣдположения и колебания при гласуване бюджетитѣ отъ общинскитѣ сѣвѣти и при утвърждението имъ отъ окр. управитель, както и злоупотрѣбленията, които биха станали при изпълнение на бюджета законодателя е постановилъ: разходитѣ да ставатъ посрѣдствомъ публични търгове. За да може пъкъ да се почувствува ефикасната полза отъ тази законодателева мѣрка споредъ насъ, най цѣлесъобразното е търговетѣ да се произвеждатъ прѣди гласуване бюджета отъ общинския сѣвѣтъ. Стане ли това, при самото нареждане бюджета ще се иматъ прѣдъ видъ размѣритѣ на разходитѣ, получени отъ самитѣ търгове и такива кредити ще се прѣдвиждатъ отъ общинскитѣ сѣвѣти, безъ да се има нѣкаква колебливостъ или страхъ за достатъчността или не, на извѣстенъ кредитъ. Така наредения бюджето-проектъ ще бжде утвърждаванъ отъ окр. управители безъ никакви измѣнения, защото за тѣхъ (кредититѣ) ще има вече тържни прѣписки одобренни отъ самитѣ окр. управители и защото послѣднитѣ при това положение неще смѣятъ да произволничатъ въ кредититѣ, тѣй като съ това тѣ ще рискуватъ да повлекатъ върху себе си една отговорностъ, за която общината е обвързана съ тържна прѣписка.

И най послѣ добрата страна отъ прѣдварителното произвеждане търговетѣ е тая, че съ повръщане утвърдения бюджетъ секретарь бирника започва неговото изпълнение безъ да се спира и струва отъ мисълта

дали не ще прѣвиши опрѣдѣления отъ общ. свѣтъ размѣръ, до когото може да харче, безъ посредството на тържната комисия или не. А това, споредъ насъ, е доста важно условие.

Секретарь бирницитѣ извършватъ разходите въз основа прѣдвиденитѣ въ бюджета кредити и всѣкога съ издадени отъ кмета платежни заповѣди.

Платежнитѣ заповѣди кмета издава, на лицата (кредитори), които иматъ право да получаватъ суми отъ общинската каса.

Издаването платежни заповѣди може да стане на право на името на кредитора или пъкъ на кмета, помощника му и на секретарь бирника. Въ първия случай кредитора слѣдъ като пригответи всички документи, които споредъ естеството на разхода трѣбва да прѣдстави, явява се прѣдъ секретарь бирника, който му изплаща сумата. Прѣди изплащане сумата кредитора подписва разписката отпечатана върху самата платежна заповѣдъ и я обгербова съ потрѣбната гербова марка, която всѣкога, въ този случай, се унищожаватъ съ печата на общинското управление, ако разбира се сумата е 10 и повече лева.

Въ втория случай, т. е. когато платежната заповѣдъ е издадена не на името на прямия кредиторъ, а на друго име, въ такъвъ случай за кредиторъ се счита лицето на чийто име е заповѣдта (кмета, помощника му, секретарь бирника) и той подписва разписката отпечатана върху платежната заповѣдъ безъ тя да се обгербова. За тази сума прѣдъ секретарь бирника отговаря лицето на което е отпустната и то е длъжно да прѣдстави отдѣлни оправдателни документи за извършения разходъ.

При изразходването на така отпустнатата сума взематъ се отдѣлни оправдателни документи (разписки), въ които подробно се изброяватъ прѣдметитѣ, които сж купени. Тия документи подлежатъ на гербовъ налогъ, ако сумата по всѣки отъ тѣхъ отдѣлно е 10 и повече лева и маркитѣ се унищожаватъ съ частъ отъ текста на документа. Къмъ една така издадена платежна заповѣдъ могатъ да се прилагатъ нѣколко документа

(2, 3, 5 и т. н.), доста е само да се израсходва сумата за тая цѣль, за която е издадена платежната заповѣдъ и общия сборъ на сумата по тия документи да се равнява на оная въ платежната заповѣдъ. Ако документитѣ сж на по малка сума, разликата се внася въ общ. каса срѣщу квитанция отъ редовната квитанциона книга на възстановление кредита, ако ли пъкъ тѣ (документитѣ) сж на по голѣма сума, разликата въ по-вече не се взима въ внимание и тя остава въ тежестъ на лицето, на което е била издадена платежната заповѣдъ, безъ да бжде секретарь бирника длъженъ да додава тази разлика.

Всѣка издадена платежна заповѣдъ се оправдава съ отдѣлни самостоятелни документи. Единъ и сщцъ документъ не може подъ никакавъ начинъ да оправдава двѣ платежни заповѣди издадени по единъ и сщцъ параграфъ. Ако правоимеющия по една издадена платежна заповѣдъ, или при изплащане суми срѣщу отдѣлни оправдателни документи, е неграмотенъ, сумата му се изплаща въ присѣствието на двѣ познати, на секретарь бирника, лица, ако сумата е по голѣма отъ 10 лева, и—само на едно лице, ако сумата е до 10 л. Ако изплащаната сума е за заплата на неграмотенъ служащъ, тя се изплаща тоже въ присѣствието на едно познато лице. Тия лица по заявлението на правоимеющия да получи сумата, подписватъ вмѣсто него разписката върху платежната заповѣдъ или отдѣлния оправдателенъ документъ, съ тая уговорка: «Удостоверяваме, че днесъ неграмотниятъ *еди кой*, лично намъ (или менъ) познатъ, получи напълно горнята сума» (чл. 353 отъ правилника).

Ако пъкъ правоимеющия е грамотенъ на иностраненъ (чуждъ) езикъ, той се подписва на опрѣделеното мѣсто само, че подъ неговоѣо име написано на чуждия езикъ, се написва сщщото приведено на български. Прѣвода на името може да се отбѣлжи и отъ самия секретарь бирникъ.

Когато секретарь бирника има случаи да изплаща суми на колективни и анонимни дружества, на малолѣтни и находящи се подъ задрѣщение лица, постъпва

точно споредъ прѣдписанията на чл. чл. 354, 355 и 356 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини. Всѣко отклонение отъ установения редъ отъ тия членове, остава за лична смѣтка на отчетника.

Ако правоимащия да получи сумата, не е познатъ на секретарь бирника, той е длъженъ да установи самоличността си. Това става или съ удостовѣрение отъ нѣкоя власть, или пъкъ личното свидѣтелство на едно или двѣ познати секретарь бирнику лица, че дѣйствително той е лицето въ името на което е издадена заповѣдта.

Засвидѣтелствуването на лицата прѣдъ секретарь бирника за самоличността на правоимащия да получи сумата, става съ подписването имъ върху платежната заповѣдъ подъ слѣдната уговорка: «лицето *еди кой* (името и прѣзимето на правоимащия) ни е познато».

Когато изплащането на разходи става по платежни заповѣди, които се оправдаватъ съ отдѣлни документи, тия послѣднитѣ всѣкога се завѣрряватъ отъ кмета. Завѣрката на документа се състои въ удостовѣрението, че наистина прѣдметитѣ показани въ него сж получени въ общинското управление (вижъ долнията часть на отдѣлнитѣ разходооправдателни документи). Тази завѣрка всѣкога трѣбва да става само отъ кмета и помощника му, и то когато послѣдния е натоваренъ съ управлението на общината отъ кмета съ заповѣдъ, въ която изрично трѣбва да е казано, че му се дава право да подписва платежни заповѣди, прихода-разходо оправдателни документи и пр. парични прѣписки. Секретарь бирника никога не може да завѣррява тия документи, защото това е право само на шефътъ на управлението. Имало е случаи, кждѣто на много мѣста секретарь бирницитѣ сж извършвали тия завѣрки. Това не е право и сега слѣдва да се замѣнятъ тия завѣрки съ други отъ кметоветѣ.

(Слѣдва).

Белетристика.

Впечатления отъ Вършецъ—баня.

Горо ле зелена, водо ле студена, ще каже всѣкой, комуго се е отдалъ щастливиятъ случай да посѣти тоя дивенъ съ свойгѣ хубости край и благотворенъ съ своитѣ дарове, що му дарила майката природа. Окото се омайва отъ гледката на тая весела и засмѣна долина, изпѣстрена съ ливади, всрѣдъ които се издигатъ вѣковни орѣхи, грамадни дървета и заобиколена съ планина и баири. Достигнешъ селото, прѣдъ тебъ се изпрѣчватъ паянтови кжщички на мази съ малки прозорчета, често безъ стѣкла, отдѣто си подаватъ рошавитѣ главички мили шопчета. Обитателитѣ сж простодушни, наивни и гостоприемливи. На горния край на селото сж построени хотели и квартали за посѣтителитѣ на лечебната баня. Седнешъ подъ дебелата сѣнка на орѣхитѣ, що величествено се издигатъ прѣдъ твоята стая, неволно се унисашъ до безгрижностъ отъ шумъ и дивностъ! Бистрата и вѣчно пѣнющата се Стара — рѣка бучи, шуми, като се славно пронизва между молозитѣ, прилични на тумбаци. А птичкитѣ съ своето пѣене се стараятъ да надвията тоя шумъ. Огорѣ на това тепавицитѣ нарочно, като че държатъ такта на тоя шумъ съ своето заглушително тракание. Сутринъ рано, ясно ли е врѣмето, ти се наслаждавашъ отъ красивата перспектива на балкана. Но, ако е мъгляво! Тогасъ пусни му края, просто се унисашъ и чудишъ на естествената панорама, която удивлява окото съ своята промѣнливостъ, възбужда душата до въсторгъ и колкото и да си помраченъ, изпадналъ въ писимизъмъ, като гледашъ тая чудесна и мила картина на естес-

твото, *отчаянието отстъпва и се замъгтя съ желанието да се живее*. Ето, мъглата забули частъ отъ върховетъ, отне ни Тодоровитъ кукли. Тъ се показаха, но закри хубавата, гориста падина! А рѣката сѣ си шуми, птичкитъ пѣятъ и тепавицитъ вдигатъ своята гюрюлтия. На западъ и югъ Старата—плавина възвива своето гиганско тѣло и прави голѣмъ завой, на който билото е голо, ребрата обрасли съ джбъ, букъ, лещакъ, а на мѣста и чамъ, брѣзи, мѣжду които се криятъ вълкътъ, мечката и цѣли стада сърни.

Но Вършеца не е самъ. Въ неговитъ природни дарове взематъ дѣлове и селцата: Долня и Горня бѣлирѣчки, Заножене и Спанчевци. Тъ сж взаимно господари на тоя земенъ рай отъ 55,000 декара, като сж избрали на чело Вършець. Само тѣхниятъ бюджетъ е 17,300 лева. Отъ тая смѣтка само за пазители на тѣхнитъ обществени богатства плащатъ 7131 лева. Природнитъ красоти и богатства сж святи и най-силни да възпитатъ и подигнатъ културно човѣка. Но за това пакъ трѣбва подготовка на човѣка чрѣзъ възпитание и просвѣта, за да може да се ползува отъ тѣхъ. А тъкмо въ това отношение населението е останало надирѣ тукъ. Общината иждивява за петътѣхъ села, които възлизатъ на 773 кжщи съ 4530 жетели, за народни просвѣтители само 7606 лева заедно съ посрѣщание на всички нужди за училищата. А какъ се свива сърдцето на чувствителния човѣкъ, когато гледа тия окжсани и наивни хора, български данъкоплатци и граждани, че тѣнятъ въ невѣжество и смрадъ. Ще видишъ по инициативата на алчующи и мрачни реакционери издигнато огромно съ кръстъ здание, за да стои може би и въ празникъ празно, а скжпитъ рожби на тия, които плащатъ, рожбитъ скжпи, носители на прогреса въ бждашитъ поколения, да гинатъ въ мизерни, влажни и тъмни зандани. И тамъ тѣ ще търсятъ силата и свѣтлината въ живота. Жалкий народе, за още по жалка просвѣта. Като гледа човѣкъ тия работливи хорица, неволно ще каже, вашитъ сили се прахосватъ въ непоносимъ трудъ, плодътъ на който ти отнематъ и пакъ тебе съ борчъ натоварватъ. Колжото много и

да израсходвашъ ти, славний Вършеце, пакъ твоя секретарь бирникъ остава онеправданъ. При твоя бюджетъ отъ 17,300 лева нему давашъ само 960 лева и то за това, защото всичко жертвувашъ за другитѣ, а нищо за себе. Твоитѣ приходи сж общинскитѣ врѣхнини, малкото наемъ на общи ниви и гори и по нѣколко капки отъ другитѣ параграфи. Бѣдна е тая община, както сж бѣдни и болшинството отъ българскитѣ ограбени общини. Още повече се усилива тая бѣдностъ съ малко плодородната почва въ землището на Вършецката община. Гладътъ щѣше да бжде обикновено явление по тия мѣста, ако природата не бѣше го дарила съ оная безцѣнностъ, минерални води, заради които голѣмо число посѣтители го пълнятъ прѣзь цѣлиятъ подходящъ сезонъ за бани. Всѣкой отива тамъ да търси лѣкъ и развлечение, което се съпровожда съ по-раскошенъ животъ, не на печалба, а да харчи. А тоя случай тия хорица гледатъ да използватъ.

На горния край на селото до сами Старата-рѣка изъ подъ една плоча постоянно бѣлва на мехури 34° минерална вода, въ която по самата миризма се усѣщатъ сѣрнитѣ съединения въ нея. Банята е низка, бассейнътъ ѝ едвамъ ще събере 60 человекъ, изворътъ ѝ не е силенъ, но свойството на нейнатъ вода притежава вълшебна сила. Тукъ ще видишъ хора цѣли вчезнали едвамъ се влачатъ съ патерици и съ мжка се дотърятъ до водата, слѣдъ недѣля или двѣ окачватъ тия патерици на вратата. Други пъкъ отъ кръстъ не могатъ да се погнатъ или пъкъ съ вчезнали крака, които ги матаератъ като два дървени кола, слѣдъ нѣколко врѣме свободно си правятъ разходкитѣ и се радватъ на възврънагото имъ здравие. Шестъ пжти се кжпятъ мжжетѣ и шестъ пжти женитѣ. Вижъ всѣкой се притѣкмилъ прѣвъ да скочи въ водата и да отиде на «дупката». Тукъ за тая дупка, какви ли не масали ще чуешъ. Всички се умириха, не шава никой, тишина. Всѣкой обърналъ глава къмъ вратата и слуша. Но мислишъ, какво слуша. Слушатъ всички баняджията Христо, талантливъ разказвачъ, който ги захласналъ съ своитѣ неизчерпаеми анегдоти и приключения. Слѣдъ

това смѣхъ и веселостъ. А прѣзъ това врѣме водата изтикава изъ тебе бодежа и кашлицата.

Освѣнъ тая на 25 метра се намира друга баня по малка и съ вода 32°, която сѣдържа повече желѣзни съединения. Тя укрѣпява неспокойнитѣ душевно, нервно-разтроенитѣ, а на здравитѣ дава бодростъ и прохлада. Нервознитѣ отихватъ, не ставатъ толкова придиричиви и на дреболиитѣ не даватъ такава вече прѣувеличена важностъ. Тая вода, употребена вжтрѣшно, оказва своето силно лѣчебно дѣйствие противъ бѣбренни болести, катаръ и др. Хотелитѣ, които сж и квартири на посѣтителитѣ, се намиратъ близко около банята, и самитѣ тѣ сж единъ до други. Тукъ личатъ «Зелена гора», «Търновский кварталъ» и др. Отъ врѣдъ се стичатъ отъ нашата и чуждитѣ страни хора, които бързатъ да се насладятъ на тоя дивенъ кжтъ отъ нашата мила родина и да изпитатъ онова тайно и чудесно дѣйствие на Вършецкитѣ минерални бани. Скоро ще видишъ, че самата обстановка съ своитѣ красоти прѣдрасполага хората въ общение. Запознаватъ се и тѣсно се привързватъ хора, които, може би, нито сж се виждали и на-да-ли ще имъ се отдаде случай да се срѣщнатъ. Ето една весела компания отъ учители и учителки бърза за надъ банята въ лѣщака. То е по течението на рѣката една равнина, изпълнена съ лѣски и на мѣста ливадки. Пѣятъ, млъкнатъ, но се распалватъ въ прѣспирни по обществено-социални или училищни въпроси. Насищатъ се и на това, па взиматъ топката и смѣешкомъ играятъ, тичатъ, борятъ се. Самата природа съ своитѣ красиви разположения често вдѣтеньва човѣка. По нататкъ друга група отъ мъже и жени нагазва миризливата трѣва, изпѣстрена съ балкански цвѣтя, броди и слага своята трапеца. Таларки тракатъ, чашки се чукатъ и пѣсни огласятъ тая дивностъ, тия се сливатъ съ шумтението на рѣката. Дѣцата пѣкъ крѣскатъ съ своя пискливъ гласецъ, викатъ и тичатъ по рой пеперудки. А слънцето вече се затуля таткъ задъ баиря и праща послѣдни си прощални пурпурни лучи на балканскитѣ усои. Мрѣква се и всичко живо се прибира въ своето гнѣздо. Сега вече настава вечер-

нята веселба. Едни приятно се забавляватъ въ игри, други с' пѣсни гуляятъ, а трети готвятъ хоро да стане. Ето събраха се млади и стари. Младитѣ играятъ, старитѣ гледатъ и шумно сърбатъ своитѣ обични кафета. Между такава срѣда човѣкъ забравя свѣтовни грижи и тегла. Той обиква тоя животъ, привързва се къмъ тия мѣста, мило му става да се отдѣли отъ тоя шуменъ и красивъ край.

Г-да, поканени сме отъ другаря Г. отъ Заножени да му отидемъ на гости, приемате ли? — Съгласни, подематъ останалитѣ. И сутринъта всички вкупомъ мжже и жени съ весели разговори неусѣтно прѣминахме 4 километровото расстояние. Другарятъ Г. съ нетѣрпение причака своитѣ драги гости. — Напрѣдъ, г-да, моята кжща е къмъ балкана, — а това повече възбуди моето любопитство да му бжда гостъ. По пжтя изъ тѣсната и стрѣмна пжтечка, какви ли не ги казахме.

— Галинке, какво запрѣ? Дума единъ на сестра си.

— Не мога, бате, чепицитѣ ми тѣсни, а пенчетата високи, не се върви.

А тѣ чепички за «царина».

— Е, докторе, подмаза, докторе!

— Холанъ, брате, по тая стрѣмнина, на това слѣнце, върви ли се!

Най-оживлено правѣха компанията двѣтѣ либета, наскоро вѣнчани. Дойдатъ до стрѣмнината, надникнатъ надъ дълбоката урва, пѣкъ той ѝ рече, да те бутна ли, мари? А ржцѣтѣ му обвиятъ нейното тѣло и..... Послѣ смѣшкомъ се пускатъ страстно запалени. Тѣ се любятъ, а самата природа подклажда по-силно тоя огънъ. А другарятъ Г. балкански синъ тича катъ яре по стрѣмнината. Стигнахме най-послѣ. Кжщица скромна на една височина, почти въ самата Стара-планина, отъ дѣто прѣдъ насъ ясно се открива неописуемата панорама, която просто те омайва съ съ своитѣ прѣлести. Въ дѣсно оня цѣлия ржтъ е пѣленъ съ сърни. Тамъ въ срѣдата билото е голо, защото се издига до снѣжната линия и нищо не може да вирѣе. Отгорѣ по планината се виждатъ нѣколко върха, отъ които забѣлѣжителенъ е Тодорови кукли.

Хей тамъ, въ оная падина, отдѣто извира лѣвия клонъ на Старата-рѣка, сж построени на едно живописно мѣсто трионитѣ за дѣски. Огсрѣща на завоя почти цѣлата планина е покрита съ гора, отдѣто извира дѣсния клонъ на рѣката. На едно мѣсто коритото на тоя притокъ се наклонява изведнажъ и образува чудесенъ 3 метровъ водопадъ. И ти гледашъ и се не насищашъ на гледане. Върхове, гори, долини, ливади, върхове, ручеи, разположени в' неописуема гледка! А въздухътъ, небой се, гълтай и съ носъ и съ уста.... Нѣма оня страшенъ училищенъ и канцелярски прахъ да те зарази.

Обѣдътъ, който ни подложиха, бѣ скромень отъ пѣстърва и балканско пиле. А вмѣсто вино, което разтеглява стомаха, донесоха ни пѣленъ котелъ съ гжсто и леко балканско прѣсно мѣко, отдѣто всѣкой съ кипчето пиеше до насита. Тамъ на близко посѣтихме изворчето, отъ което пиеха тия хора вода. Него намѣрихме въ единъ трапъ да извира изъ подъ коренитѣ на единъ отъ пемтивѣка орѣхъ и заобиколено отъ високи и гжсти джбове, които сж тѣй оплѣбли клонетѣ, та слънце ги не вижда. Срѣбнешъ вода да пиешъ, трѣпки те побиватъ, а зжитѣ просто изтрѣпватъ отъ студъ, та ги не усѣщашъ, бистра като сълза. А двѣтѣ либета сѣ ще произведатъ нѣкой подвигъ или ще си пуснатъ по нѣкоя шега, за да размѣятъ всички ни.

Колкото е весела и красива околността съ своитѣ китни баири; колкото кипи живостъта на посѣтителитѣ; колкото е благодѣтеленъ, като дава благодать на нѣмоцнитѣ съ своитѣ води, бани, въздухъ и храна; колкото тепавицитѣ и шумътъ на рѣкитѣ съ своитѣ гори и птички го правятъ веселъ,—дважъ по-веселъ и оживенъ става Вършецътъ въ празникъ. Отъ околнитѣ селца щя видишъ на тумби, на тумби моми и жени да идватъ тукъ на пазаръ. А пѣкъ чедатъ!.... Единъ пѣтъ. Балканско чедо нийдѣ го нѣма. Бузи—червенъ божуръ, очи шарени, вити вежди, стройна снага, коса—кестенъ, надѣнала чудна прѣмена, то, брате, сжщинска роза майска по роса. Пуснала риза тънка, тънка, че чакъ прозрачна, та формитѣ на краката и боята на месата отъ далечъ се зѣркатъ..... А гърди издуги, три дѣца

да доятъ..... И тебъ ти ставатъ мили, ненаситни за гледане и като че ти се иска да вкусишъ отъ прѣлеститѣ на тия рози.

Да, ползотворенъ е Вършецътъ съ своитѣ природни дарове, но още по милъ ти става съ своитѣ очарователни красоти.

Врагъ да те вземе Вършецъ, че ми става мъчно кога се сѣтя за тебе!.....

Н. Цановъ.

Разни.

Криви мнѣния. Въ в. «Новъ Гласъ» брой 4 стр. 5 е отпечатана статията «около правата на общ. съвѣти». Тенденцията на статията е да изнесе прѣдъ обществото до колко правата на общ. съвѣти се игнориратъ отъ окр. управители. Случаятъ, по поводъ на когото г. Ю. Петровъ (авторъ на горнята статия) пише е слѣдния:

Единъ общ. съвѣтъ вземалъ рѣшение съ което дава право на общ. кметъ да глоби съ по 25 лева всѣки жителъ, който е заграбалъ (засвоилъ) часть отъ общинската мера. окр. управителъ не е удобрилъ това рѣшение на съвѣта, възъ основа едно окръжно на Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи.

Г. Петровъ като взема прѣдъ видъ постановленията на чл. 48 отъ закона за селскитѣ общини, споредъ когото окр. управителъ отмѣнява рѣшенията на общ. съвѣти, само когато *противорѣчатъ на общитѣ закони*, счита че правата на общ. съвѣти сж погазани и уничожени напълно отъ окр. управителъ, който отмѣнилъ рѣшението не защото противорѣчи на общитѣ закони, а на нѣкакво министерско окръжно. И понеже самъ той не е можалъ обективно да разбере въ що се състоятъ правата на общ. съвѣти, кога и какъ се тѣ нарушаватъ, каква властъ е общ. съвѣтъ и каква окр. управителъ и най послѣ какви сж отношенията на тия двѣ единици отъ държавното разклонение една къмъ друга; отива толкова напредъ въ сѣжденията си, щото вмѣсто да изнесе нѣщо сериозно прѣдъ обществото, вмѣсто да посочи правилността на въпроса отъ общо гледище, той захваналъ да смѣсва понятията за изпълнителната и законодателната власти въ държавата, кои органи сж на едната и кои на другата властъ и пр. и

най послѣ се спира на пѣсъчлива почва, отъ кждѣто се мжче да добие нѣкакви резултати.

• Не изкаме съ нищо да убиваме куража на г. Петрова. Изкреното ни желание е било да виждаме всѣкога въ колонитѣ на сжюзния органъ статии писани отъ другаритѣ, членове на това съсловие. Но едноврѣмено съ това всѣкога сме желали щото писаното, фактитѣ що се изнасятъ и бичуватъ да съдържатъ въ основата си принципа на най справедливото разрѣшение на спора, безъ да се ржководимъ отъ прѣдубеждението, че окр. управления и изобщо органитѣ на държавното управление сж неприятелски — егоистично настроени къмъ общ. съвѣти. А въ статията на г. Петрова виждаме прѣтекста, че той базира изключително на послѣднѣото обстоятелство, което се сила съ громки фрази да изтъкне — обстоятелство, което произвежда тежко впечатление най вече пѣкъ въ случая, кждѣто общ. съвѣтъ съ вземане на това рѣшение е доказалъ неуборимо, че не е разбралъ своитѣ права.

Но за да бждемъ по ясни, както за читателитѣ си, така и за самия г. Петровъ, ще наведемъ по ясни разяснителни мотиви, като разгледаме подробно рѣшението на общинския съвѣтъ.

Въпроса за засвояване общ. мери не е едениченъ. Той не е злоба на деня само въ тая община, чийто общ. съвѣтъ е взелъ това рѣшение. Напротивъ засвояването общ. мери е станало нѣщо обикновено и то сжществува въ всѣка селска община, въ всѣко населено кжтче отъ отечеството. Слѣдователно това зло е станало обща язва, въпроса взема и носи не частично очертание на себе си, а нѣщо общо, засѣгающе всички населени центрове и общини. Като такъвъ на него слѣдва да се гледа отъ съвършено друго становище, да му се даде едно правилно и рационално разрѣшение, което да бжде прилижимо на всѣкждѣ, при всички сжществуващи условия, които сж толкова разнообразни, всѣ пакъ въ кръгътъ на дѣйствиующи закони, изработени и приети отъ народното събрание, което и самъ г. Петровъ признава, има право да изработва закони. Общинскитѣ и окржжнитѣ съвѣти нѣматъ това право.

Наистина тѣ взематъ рѣшения за оживотворение желания на населението, обаче тия рѣшения никога не бива да противорѣчатъ на общитѣ закони (чл. 43 отъ закона за селскитѣ общини), слѣдователно общ. съвѣти не сж такава законодателна властъ за каквато г. Петровъ ги счита, нито пъкъ тѣхнитѣ рѣшения сж законодателни актове. Това е слѣдствие на установената законна формула, че «общ. съвѣти не можтъ да взематъ рѣшения противорѣчащи на законитѣ», а то значи, че нищо не засѣгнато, не уяснено или макаръ отъ малко не зачекнато съ извѣстенъ законъ, не може да бжде прѣдметъ на общинско рѣшение. Ясно е вече, че правата на общ. съвѣти сж ограничени; тѣ сж въ пълна зависимостъ отъ сега дѣйствующитѣ закони, които ги ограничаватъ. И всѣко нѣщо противно на тия закони, а разгледано и прието отъ общ. съвѣтъ, не може да бжде потвърдено отъ изпълнителната властъ, въ случая окр. управителъ. А тъкмо това е направилъ защитавания отъ г. Петрова общ. съвѣтъ.

Въ никой законъ и правилникъ не е казано, че общинския съвѣтъ опрѣдѣля размѣръ на глоби или той самъ налага такива. Глобитѣ налагани въ селскитѣ общини, както и за какви случаи и отъ кого се налагатъ тѣ, доста ясно е казано въ закона за селскитѣ общини (чл. чл. 51 и 55), въ закона за полицията въ тия общини (чл. чл. 118, 133, 148, 152 и др.) въ закона за благоустройството (чл. 71) и пр. закони. Въ всичкитѣ тия закони се говори, че глобата се налага отъ *кмета съ заповѣдь*. Сжщо така опрѣдѣлени сж случаитѣ за които слѣдва да се налагатъ глоби, а и размѣра на послѣднитѣ сж строго опрѣдѣлени. Никждѣ обаче, не се вижда между тия случаи и тоя за засвояване общ. мѣста и че за това прѣстѣпление, виновнитѣ да се глобятъ по съ 25 лева. А общ. съвѣтъ е взелъ подобно рѣшение. Слѣдователно общ. съвѣтъ съ този си актъ прави едно изрично допълнение на закона за селскитѣ общини, (каквото право той нѣма, защото това става само по законодателенъ редъ) и опрѣдѣля за тия нарушения глоба 25 лева, когато чл. 55 отъ закона за сел. общини не допуска глоби по вече отъ 6 лева.

Ето, гдѣ е неправилността на рѣшението, г. Петровъ и окр. управителъ много право е постъпилъ съ отгѣнението му. Това рѣшение е не само незаконо, но то е такова, споредъ което общ. съвѣтъ се стрѣми да се облече съ права, които не му сж дадени отъ закона. А това мислимъ, че и г. Петровъ, ще се съгласи не трѣбва да става.

Касателно пасажа въ управителевия цирколяръ, че постановлението не се одобрявало, защото противорѣчало на министерско окржжно, ще кажемъ, че и това не е толкова солидна база за г. Петрова отъ която той може да черпи противорѣчия и стѣснения на права, защото министерското окржжно не е противорѣчиво на закона, то не изнася нова законодателна материя, а просто уяснява закона и показва начина по когото той трѣбва най справѣдливо да се изпълнява. Така щото това прѣдписание на окр. управителъ е всѣ пакъ въ пълна хармония съ закона. Силата и значението на послѣдния не сж заличени и изоставени, макаръ и да не е казано «че постановлението не се одобрява защото противорѣчи на закона за селскитѣ общини», тъй като министерското окржжно е въ хармония на закона.

Достатъчно ясно е мислимъ, пкъ и самъ г. Петровъ ще се съгласи, че общинскитѣ съвѣти нѣматъ право да разглеждатъ въпроси противорѣчащи на законитѣ. Това прочемъ може да се приеме и безъ всѣ какви чужди коментарий, защото чл. 43 отъ закона за селскитѣ общини е много ясенъ.

Въпроса за отнемане неправилно засвоенитѣ мѣста може да бжде прѣдметъ на общинско рѣшение, защото общинскитѣ съвѣти, по силата на чл. 42 п. 1 отъ сжщия законъ сж обязани да се грижатъ за запазване и управлението на общинскитѣ имоти, както и за уголѣмяване тѣхнитѣ доходи. Вслѣдствие на тая наредба ний сме съгласни, общ. съвѣти да разглеждатъ тия въпроси. Но тия послѣднитѣ да опрѣдѣлятъ и налагатъ глоби за засвоенитѣ общ. мери, не е тѣхна работа, защото тукъ вече става споръ за собственостъ на имоти и на-

рушени права на спокойно владение, — спорове които се разрешават само по съдебен редъ, а не съ налагане нѣкакви глоби. И ако общ. съвѣтъ бѣ взелъ рѣшение за даване подъ съждъ засвоителитѣ на общ. мери и окр. управителъ не е одобрилъ това рѣшение, негодуванието на г. Петрова би имало вече своето значение и той би билъ до негдѣ правъ въ съжденията си, но сега не.

Мнѣнието на г. Петрова да се засили организацията на служащитѣ при изборнитѣ учреждения до толкова, че да бжде тя годна за прѣсичане пжтя на ония, които съ охота и безнаказано до сега сж стѣснявали правата и самоуправлението на селскитѣ общини, е по вече отъ прѣкрасна идея. Това е било и ще бжде за винжги и наше най горещо желание. Но, за дадения случай, да си служимъ съ името на организацията, да викаме нея на помощъ за защита въпроси криво разбираани отъ самия г. Петровъ, намъ се вижда всичко това за излишно. Съ организацията трѣбва да си служимъ само тогава, когато наистина отъ нейната помощъ се чувствува нужда. Нея ще употрѣбяваме само за възвишени цѣли и стрѣмежи въ правата кауза, на които сме самитѣ ний дълбоко убедени и неще дадемъ никакви основания комуто и да е, че сме голо-словци, съ бѣдни умствени багажи, че сме безпристрастни и знаемъ положително какво изкаме, а не както е било до сега.

Да защищавашъ рѣшения на общински съвѣти е толкова трудно нѣщо, щото този който се нагърби съ тая мисия ризкува да изложи себе си на присмѣхъ. Това е така, защото разбираанията на наредбитѣ и законитѣ не еднакво става въ нашата България. Че това е така, ний ще приведемъ тукъ единъ конкретенъ случай, за примѣръ, който е най силното доказателство, че другаритѣ секретарь бирници стоятъ въ много отношения назадъ.

Така. Въ Никополската околия, единъ общ. съвѣтъ, като се занималъ съ въпроси за прилагане закона за благоустройството взелъ е буквално това рѣшение: *общинския съвѣтъ не разрешава на общинския кметъ и*

общинското управление да издава никакви позволителни билети и не зема никакви такси, а лицата да строятъ безъ позволителни билети всѣкой на своя отговорность. Кметъ и общинското управление да бждатъ освободени отъ отговорността на тоя законъ.

Съ това рѣшение общинския съвѣтъ отмѣнява прилагането на закона за благоустройството въ чертата на своята община! . . . . Пита се право ли е?—Навѣрно, споредъ съжденията на г. Петрова, това рѣшение е право, защото то изхожда отъ една зоконодателна(?) общинска власть, обаче не е така.

Въ реда на нѣщата намъ се налага дългъ, да бичуваме еднакво и себе си и властта. Не бива да считаме себе си за чистъ бисеръ и да обвиняваме само друго, а най разумното е да изтъкваме въ печата всички грѣшки, които ни компрометирватъ и поставятъ много ниско, какъвто е горния случай и да се потрудимъ за прѣмахването имъ.

Възвржцане надвнесени и неправилно внесени суми. Г-не Редакторе, За да повдигна въпроса за възвржцане надвнесени и неправилно внесени суми, ми даде поводъ слѣдующия интересенъ случай:

Тази година, държавния бирникъ при обиколката си, ми прѣдаде три записа по обр. № 8, за възвржцане общинска връхнина надвнесена отъ различни даноплатци прѣзъ минали години.

Азъ приехъ записитѣ и трѣбваше, слѣдователно, да пристѣпя къмъ изплащанието имъ.

Както ви е извѣстно, възвржцане на такива суми по-рано не е имало. Ако на нѣкой даноплатецъ се издадеше записъ отъ финансовата власть за възвржцане надвнесени отъ него суми, то ставаше само за държавнитѣ данъци, а за общинскитѣ връхнини, събрани отъ него ведно съ държавния данкъ, който му се възвржца и дума не ставаше. Това, разбира се, бѣше една голѣма несправедливостъ. — До колкото си спомнямъ, разпореждане за възвржцане на такива суми отъ общинската връхнина, за пръвъ пжтъ послѣдв

едва прѣзъ 1904 год. Възвржщането имъ тогава ставаше отъ § фа за непрѣдвиденитѣ разноски съ постановление отъ общинския съвѣтъ. Сега, обаче, съ изменение закона за селскитѣ общини и прилагане новия правилникъ за приложението му, този въпросъ е урѣденъ по законодателенъ редъ и за тази цѣль, въ разходната частъ на бюджета, къмъ глава II, има прѣдвидено специаленъ § (31) за възвржщане надвнесени и неправилно внесени въ общинската каса суми. Имено отъ този параграфъ трѣбваше да изплатя сумитѣ по прѣдметнитѣ записи; обаче, като отворихъ бюджета на общината за т. година, намѣрихъ, че къмъ сжщия § нѣма прѣдвидено нито стотинка за изплащане. Разпорѣдихъ, тогава, съвѣта съ постановление да вземе рѣшение, сумата 6 лева 79 ст., да се вземе отъ §-фа за непрѣдвиденитѣ разноски и да се принесе къмъ § 31, слѣдъ което отъ сжщата сума да стане изплащането на въпроснитѣ записи.

Това постановление се одобри по надлѣжния редъ, но подъ «особена забѣлѣжка», която ще видитѣ отъ съдържанието на слѣдующето писмо:

околийско управление

До Господина
Кмета нас. К-нѣ.

№.....

.....юний 1906 год.

гр.....

На №..... Съобщавамъ Ви, Господине Кмете, че постановлението № 18, на общинския Ви съвѣтъ, държано въ засѣданието му на 5 того, се утвърждава, *нз съ забѣлѣжка*, че разхода отъ 6 лева 79 ст., да се отнесе направо къмъ § 31 (вржщане надвнесени и неправилно внесени суми) като съ това се счете, че по тоя § е разрѣшенъ такъвъ кредитъ, безъ да става нужда да се прѣнася изъ §-а за непрѣдвиденитѣ разноски», сжщата сума (чл. 231 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини).

Окол. Началникъ:.....

Секретарь:.....

Това писмо, безсъмнение, се основава на друго такава отъ г-на управителя, обаче споредъ менъ, прѣдписанието на чл. 231 съвсемъ неправилно се разбира въ случая.

Кредита по този § може да се счете за разрѣшенъ въ размѣръ на възвѣрнатата сума, само ако тя е надвнесена по сщия бюджетъ, обаче тукъ въпроса се отнася за суми надвнесени въ общинската каса прѣзъ изтекли бюджетни упражнениа, а възврѣщането имъ става по тскущия бюджетъ, въ когото непрѣменно трѣбва да има прѣдварително разрѣшенъ кредитъ въ размѣръ на надвнесената сума. Тѣй напр., чл. 231 отъ правилника постановява:

«Въ §-а «врѣщане надвнесени и неправилно внесени суми» се разрѣшава кредитъ само въ размѣръ на сумата на доказано надвнесени и неправилно внесени суми по сключени вече бюджети, когато тия суми сж биле върнати доклѣ е траяло упражнението на тия бюджети».

Случая съ горнитѣ записи е именно такъвъ, слѣдователно, възврѣщането на сумитѣ по тѣхъ не може да стане, безъ да има разрѣшенъ по бюджета кредитъ.

Слѣдъ това: «Когато нѣма за врѣщане такива суми, §-тъ пакъ се прѣдвижда при съставянето на бюджета, но безъ да се вписва суми по него. Къмъ тоя § се отнасятъ всички разходи, за врѣщане надвнесени и неправилно внесени суми прѣзъ тѣчението на бюджетното упражнение. Съ сумата на върнатитѣ прѣзъ сщщото упражнение се увеличава разрѣшениятъ кредитъ, или, ако е нѣмало такъвъ, тая сума се счита за разрѣшенъ кредитъ по тоя параграфъ».

Вижда се, горнето писмо е основано на това постановление отъ чл. 231, но ако случая съ горнитѣ записи бѣше такъвъ, нѣмаше нужда за никакво постановление отъ общинския съвѣтъ, а просто записитѣ щѣха да се завѣдатъ на разходъ къмъ § 31 и кредита щеше да се счита за разрѣшенъ, макаръ и нито стотинка да нѣма прѣдвидено къмъ него §.

Ето защо, въпросното постановление неправилно е утвѣрдено отъ респективната властъ съ особена забѣлѣжка.

Ако не съм правъ въ случая за възврщането на такива суми, дайте мнението си, господине редакторе, за да не би нѣкой отъ секретарь бирниците да попадне въ грѣшка, основайки се на такова едно *прѣд-писание* като горното.

с. К-нъ, 5 юлий 1906 год.

А. Цаневъ

Б. Р. Сжжденията на г. Цанева въ случая сж много прави. Окр. управитель неправилно е утвърдилъ постановлението съ тази забѣлѣжка, защото врщането на надвнесени и неправилно внесени суми, се отнася по сключени вече бюджети, за които случаи непрѣмено се изисква рѣшение на общ. съвѣтъ и кредитъ по §-фа.

Нашитѣ съвѣти, къмъ г. г. секретарь бирницитѣ за такива случаи сж: да държатъ постановления и да откриватъ кредити по § 31, съ прѣнасяне потребната сума отъ § 27. Ако тия постановления не бждатъ удобрявани, да обгжватъ рѣшенията на окр. управители прѣдъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи.

Могътъ ли сждилищата, съгласно чл. 818 п. 5 отъ «гражданското сждопроизводство», да издаватъ изпълнителни листове, противъ дѣйствиущи общински кметове, когато това се иска отъ окржжитѣ постоянни комисии, на основание съставенитѣ отъ пжтующитѣ при сжщитѣ комисии счетоводители, актове за намѣрени нередовности, безъ обаче да е констатирано нѣкакво злоупотребление, или изгубване на суми.

Случая е слѣдующия: Пжтующия счетоводитель, при окржжната постоянна комисия X, като произвелъ ревизията си въ общината Z за 1904 година, намѣрилъ слѣдующитѣ нередовности, допустнати отъ тогавашний кметъ, по счетоводството:

1) че кмета въпрски чл. 55 отъ закона за селскитѣ общини отъ 1903 година е налагалъ глоба по малко отъ 1 левъ за всѣка глава едъръ и дребенъ добитъкъ заловени на паша, въ забранени съ заповѣдъ отъ общинското управление, мѣста;

2) че въпрѣки чл. 64 п. 4 отъ сжщий законъ е събиралъ такси за издадени разни свидѣтелства, а особено такива издадени на питиепродавцитѣ за честность,

по малки отъ тия, които се взематъ за държавата и

3) неправилно изплатени суми, срѣщу оправдателни документи, за цѣли, които бюджета не прѣдвиждалъ.

Възъ основание така съставений актъ, постоянната комисия, моли на основание чл. 818 п. 5 отъ «гражданското сждопроизводство» и чл. 26 отъ «закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ», окръжния сждъ да издаде изпълнителенъ листъ противъ отчетника, за събиране начетената му сума, чрѣзъ сждебний приставъ.

Азъ ще се спрж по първо върху така съставений актъ и ще разгледамъ всѣкой единъ пунктъ по отдѣлно, за да се види до колко той почива на законно основание, та да може въ такъвъ случай да бжде санкциониранъ съ постановление на постоянната комисия, което слѣдъ като добие законна сила да се тритира, като рѣшение, възъ основание на което стгласно чл. 818 п. 5 отъ «гражданското сждопроизводство», сждилищата да базиратъ своитѣ опрѣдѣления, за издаване изпълнителенъ листъ.

По пунктъ I. Споредъ чл. 55 отъ «закона за селскитѣ общини отъ 1903 год.», всички жители сж длъжни да изпълняватъ издаденитѣ и неотменени заповѣди на кмета. Ония които не се повинуватъ на тѣзи заповѣди, наказватъ се отъ кмета съ глоба отъ 1 до 6 лева. Тукъ законодателя не е искалъ да даде ограничително тълкование и не е опрѣдѣлилъ характера на прѣстѣпленията, за които кмета да налага глоба. Въ този членъ се говори за неиспълнение заповѣдта на кмета, отъ хората, а не за добитакъ, защото добитакъ не може да се глоби. Издадена е напимѣръ заповѣдь отъ кмета съ която се забранява пускането на добитакъ на паша въ нивитѣ, до гдѣто не се вдигнатъ снопитѣ; слѣдъ издаването на тази заповѣдь сж заловени добитаци на паша. Тия добитъци ако бѣха нанесли нѣкакви поврѣди на тия полски имоти, споредъ чл. 58 отъ «закона за задълженията и договоритѣ» ступанитѣ имъ щѣха да бждатъ отговорни за поврѣдитѣ, а глобени за нарушение заповѣдта, но ако се приемне, че добитъцитѣ не сж нанесли никакви поврѣди, а само сж влезли да пасѣтъ, въ такъвъ случай може ли да се каже, че добитака

нарушилъ заповѣдта на кмета и трѣбва да се глоби? Разбира се, че подобно нѣщо не може да се каже, защото добитъкъ не може да се глоби, а трѣбва да се глобятъ ступанитѣ, не защото сж пустнали умишлено добитъкъ на паша, но защото по небрѣжностъ сж оставили добитъка си безъ надзоръ. Обаче явява се сега въпроса, каква глоба да се наложи на такива ступани, когато отъ чл. 55 се вижда, че законодателя не е опрѣдѣлилъ характера на прѣстѣпленията, съобразно съ които да се налага глоба отъ 1—6 лева.

Ако се приемне, че по малка глоба отъ 1 л. не може да се налага за всѣко добиче хванато на паша въ забранени мѣста, то справедливо ли ще бжде да се наложи глоба 1 левъ за едно пиле, за едно агне и най сетне за една кокошка, когато самата кокошка струва 50—60 ст.? Разумѣва се, че това не ще бжде справедливо, па и не законно, поради което обичай е останало още отъ освобождението щото кмета по съвѣсть да опрѣдѣлява глобата, която трѣбва да се налага за прѣстѣпления отъ подобенъ характеръ. Въ случая чл. 55 трѣбва да се тълкува по аналогия съ чл. 108 отъ «гражданското сждопроизводство» (рѣшения на върховний касационенъ сждъ № № 74/97 год. и 575/98 год. I гражданско отдѣление), че това е така може да се види и отъ чл. 152 отъ «закона за полицията въ селскитѣ общини», кадѣто законодателя е точно опрѣдѣлилъ размѣра на глобитѣ за поврѣди извършени отъ разни добитаци.

Чл. 55 отъ «закона за селскитѣ общини» не може да се тълкува по аналогия съ чл. 21 отъ «закона за повдигане на овощарството» Това ще бжде съвършено неоснователно, защото послѣдний членъ прѣдвигда глоби, които трѣбва да се налагатъ на хората, за извършенитѣ отъ добитациитѣ имъ поврѣди на чернички и др. овощни дървета, лозя, гюлища и пр., по тия съображения—трѣбва да се признае, че кмета на законно основание е постѣпилъ, като споредъ характера на извършеното прѣстѣпление е налагалъ глоба по малко отъ 1 левъ, а акта по отношение на този пунктъ—за неоснователенъ.

По пунктъ 2. Споредъ чл. 64 п. 4 отъ «закона за селскитѣ общини», размѣра на такситѣ за издаване актове, свидѣтелства и прѣписи, не трѣбва да надминава размѣра на такситѣ, които се взематъ за държавата. Съ този пунктъ на акта е констатирано, че кмета е издалъ свидѣтелства на пиитиепродавци, за честностъ, което съгласно чл. 24 п. 17 отъ «закона за гербовий зборъ», обгербвалъ съ 5 лева гербова марка, а за общината събралъ само по 50 ст. такса и защото за държавата се плащатъ 5 лева, то ревизоръ счетоводителя, начита на кмета по 4 л. 50 ст. още, които да плати въ касата на общината, понеже не ги билъ събралъ. Дѣйствително, че споредъ този членъ, кмета не може да събира по голѣма такса отъ тази която се събира за държавата, обаче тукъ законодателя не е опрѣдѣлилъ най малката такса, отъ която по малко не може да се събира. Но затова съ чл. 44 п. 5 отъ сжщия законъ е възложено на общинскитѣ съвѣти тѣ да опрѣдѣлятъ такситѣ за такива свидѣтелства, прѣписи и др., но общинский съвѣтъ не е опрѣдѣлилъ размѣра на тия такси, слѣдъ утвърждене на бюджета, то кмета е продължавалъ да събира такава такса, каквато е събиралъ прѣзъ миналогодишното бюджетно упражнение, понеже не е рѣшено противното, а и Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи съ окръжното си подъ № 810 отъ 21 февруарий н. г. дава тълкуване на чл. 67 п. 3 отъ «закона за селскитѣ общини» отъ 1905 год. който членъ заменява чл. 64 п. 4 отъ горний законъ, въ смисль да се събиратъ най малкитѣ такси, а не въ размѣръ какъвто взема държавата. Още по-вече, че при гласуването на бюджета за 1904 година, общинский съвѣтъ е опрѣдѣлилъ размѣра на такситѣ отъ подобенъ родъ, което постановление комисията неоснователно отхвърля при приглеждане отчета, защото не било държано постановлението слѣдъ утвърждаване бюджета, което постановвление подлѣжало на утвърждене. Добрѣ, но съ утвърждаване на бюджета се разбира само по себе си, че и това постановлени се утвърждава. Прочее, трѣбва да се признае, че кмета правилно е постъпилъ, като е събралъ по 50 ст. такса, а не по 5

лева, а акта на счетоводителя по отношение на този пунктъ—за неоснователенъ.

По пунктъ 3. Отъ ясный смисълъ на чл. 76 комбиниранъ съ чл. 74 алинея 4 отъ «закона за селскитѣ общини», се вижда, че постоянната комисия заедно съ окръжний финансовъ началникъ, разглеждатъ годишнитѣ отчети на кметовеѣ, слѣдователно тия сж лицата, които иматъ право да се произнесътъ за нередовността на единъ документъ и сумата по него да начигатъ на виновний кметъ. Ако на акта на ревизьоръ счетоводителя, въ дадения случай, би се отдало такава сила и значене каквото на тия постановления, то въ такъвъ случай нѣмаше нужда отъ постоянни комисии.

Споредъ чл. 818 п. 5 отъ «гражданското сждо-производство», подлежатъ на изпълнение постановленията на административнитѣ власти и други публични органи, ако сж означени отъ тѣхъ, като изпълняеми и ако изпълнението имъ е възложено отъ закона на гражданскитѣ сждилища. Отъ тази смисълъ на закона се вижда, че законодателя дѣйствително е искалъ да даде ограничително тълкуване на подобни рѣшения, а не аналогично и, че въ такъвъ случай сждилищата могатъ да издаватъ изпълнителни листове, само ако едно административно постановление е санкционирано съ законъ и има сила на едно окончателно рѣшение (окръжно № 6960 отъ 17 май 1903 година отъ Министерството на Финансите).

Отъ ясный смисълъ на чл. 78 отъ «закона за селскитѣ общини» отъ 1903 година се вижда, че окончателнитѣ постановления по отчетитѣ се изпълняватъ, както ония спрямо държавнитѣ чиновници, а окончателни постановления се признаватъ само ония, за които се говори въ чл. 77 отъ сжщий законъ—слѣдъ изтичание двумѣсечния срокъ отъ деньтъ, когато е връчено постановлението по окончателното пригледане смѣткитѣ отъ постоянната комисия, на отчетника и въ този срокъ не е обжалвано прѣдъ смѣтната палата. Въ тази смисълъ се е произнесла и върховната смѣтна палата съ постановлението си отъ 30 ноемврий 1902 година подъ № 1513 върху рѣшенията на която тоже сжди-

лицата базиратъ своитѣ опредѣления, по издаване изпълнителни листове отъ подобенъ характеръ. Не ще съмнение, че тия постановления на постояннитѣ комисии, въ даденъ случай, иматъ сила на едно рѣшение санкционирано съ горний законъ, слѣдователно тѣ падатъ падъ категорията на чл. 818 п. 5 отъ «гражданското сждопроизводство».

Акта на ревизоръ счетовдителя споредъ чл. 75 отъ «закона за селскитѣ общини» е ограничителенъ. Съ него се има за цѣль да се констатиратъ само нередовноститѣ на кмета. Той може да се санкционира само съ постановлението на постоянната комисиия, по приглеждане годишния отчетъ (чл. 76 комбиниранъ съ чл. 74 алинея 4 отъ закона за селскитѣ общини) и тогава ще има сила на едно законно рѣшение. Тълкуването на подобенъ актъ не трѣбва да се дава аналогично, като се взема за комбинация чл. 78 отъ сжщия законъ и чл. 26 отъ «закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ», защото отъ смисъла на този членъ, се ясно разбира, че само възъ основание на актове съ които се констатира дефицититѣ, или злоупотребление извършено отъ кмета, разбира се неуспорими отъ този послѣдний се издаватъ изпълнителни листове и сумата се събира отъ гаранцията на чиновника и постояннитѣ комисии правятъ една грѣшка гдѣто по аналогия тълкуватъ чл. 78 отъ «закона за селскитѣ общини», тѣй като съ подобно тълкуване, ще се наруши буквалния смисълъ на «закона за гражданското сждопроизводство».

Дѣйствително, че споредъ чл. 358 отъ «правилника за прилагане закона за селскитѣ общини» отъ 1905 г. на секретаръ бирника, който отпустне нѣкому пари отъ касата срѣщу разписка по непозволенъ отъ закона и правилника начинъ се налага да повърне паритѣ въ касата + лихвитѣ върху тѣхъ съгласно чл. 13 и 14 отъ «закона за финансовата инспекция» и чл. 815 отъ «гражданското сждопроизводство» и възъ основа на него базиранитѣ опредѣления по издаване изпълнителни листове, сж голосновни, но и «правилника за прилагане закона за селскитѣ общини», понеже е отъ 1905 год., то не може да има обратна сила и за отчета на 1904 г.

Отъ изложеното до тукъ слѣдва да се признае, че сѣдилищата нѣматъ основане да издаватъ, съгласно чл. 818 п. 5 отъ «гражданското сѣдо-производство», изпълнителни листове, противъ дѣйствующи кметове, когато това се иска отъ постояннитѣ комисии, възъ основане съставени отъ пѣтующитѣ при сѣшитѣ комисии, счетоводители, актове.

25/VI 906 год., с. Пиргосъ.

А. Попповъ.

Запитвания и отговори.

I.

Г-ну Ив. В. Юркову—Икивлери.

1) Постжпилитѣ приходи отъ недоборитѣ, се израсходватъ за всички нужди на бюджета, безразлично редовни ли сж тѣ (нуждитѣ) или извънредни. Случаитѣ за които говори чл. 368 отъ правилника, се отнасятъ за издадени платежни заповѣди прѣзъ едно бюджетно упражнение, но не изплатени до неговото приключване. Такива платежни заповѣди се изплащатъ отъ слѣдующия бюджетъ по § 33 «разходи за смѣтка на сключени бюджети», само ако има постжпилъ приходъ отъ недобори по изтекли (сключени) бюджети. Тази наредба обаче, не дава значение на недоборитѣ, че тѣ могатъ да се употрѣбватъ само за извънредни нужди.

2) Начина по когото сте постжпили за изплащане стойността на дрѣхитѣ за общ. стражари, съ издаване платежната заповѣдъ на Ваше име и къмъ нея сте приложили разписката получена отъ кредитора, е правиленъ, Нѣма отъ що да се страхувате, защото по този начинъ се постжпва, когато кредитора не живѣе въ общината Ви.

3) Останалитѣ неизплатени разходи отъ изтеклото бюджетно упражнение за 1905 год., за които нѣма издадени платежни заповѣди, не могатъ да се изплащатъ по силата на чл. 368 отъ правилника. Тѣхното изплащане ще стане прѣзъ 1907 год. за когато въ бюджета ще ги прѣдвидите по § 28, като дългове отъ сключени бюджети.

4) Алинея II на чл. 348 отъ правилника е много добрътъ разясненъ въ книжка XVIII, година I на сп. Общ. Библиотека.

5) Държавния бирникъ не може да събира вкупомъ редовната и извънредната общинска врѣхнини. Това събиране той е длъженъ да извършва по отдѣлно и по отдѣлно всѣка една отъ тѣхъ Вий ще приемате срѣщу отдѣлни квитанции отъ него.

6) Противорѣчие между чл. 349 и 352 отъ правилника ний не виждаме. Първия отъ тѣхъ указва срѣщу какви документи секретаръ бирника извършва разхода, а втория—къждѣ трѣбва правоимащия да подпише върху самата платежна заповѣдъ за да получи сумата. Нищо противорѣчиво тукъ нѣма.

II.

Г-ну Никола Пенчову—Шахинларъ.

Дѣйствиелно чл. 400 отъ правилника въ пунктъ И казва, че квитанциитѣ срѣщу които се внасятъ суми на «въстановленіе кредита», се прилагатъ съ всички други изброени въ този членъ документи при общия описъ обр. № 47, а не при самитѣ платежни заповѣди по които става поврщането, както е казано въ кн. XVII и XVIII на списанието и слѣдователно между този членъ и казаното отъ насъ има противорѣчие. Това обаче, не е станало безъ да знаемъ прѣдписанието на чл. 400. По държавната отчетносѣ такива квитанции се прилагатъ тоже при отдѣленъ описъ, но пъкъ къмъ самата платежна заповѣдъ се прилагатъ прѣписи отъ тия квитанции. Такъвъ случай не е прѣдвиденъ въ правилника. Ако се оставятъ тия квитанции при описа обр. № 47 ясно е, че самитѣ платежни заповѣди не могатъ да бждатъ напълно оправдани, а това е нередовность. Самия този описъ нѣма голѣмо значение за контролната власть. Водимъ само отъ съображението, че веднжжъ издадена платежна заповѣдъ трѣбва напълно, съ всички документи, да бжде оправдана, ний казваме, че тия квитанции трѣбва да се приложатъ къмъ платежната заповѣдъ, а отъ това слѣдва, че при описа обр. 47 тѣхното прилагане е излишно. Обаче, ако секретаръ бирника не жали трудътъ си за излишни работи, може да приложи къмъ ил. заповѣдъ прѣписъ отъ квитанциитѣ, а самитѣ оригинали къмъ описа обр. 47, но никога не бива да се допуца, че къмъ платежната заповѣдъ не слѣдва да се прилагатъ никакви квитанции.

Ясно е вече мислимъ, че въ наставленията си, ний сме гледали да изоставяме излишнитѣ формалности и пакъ операцията на отчетника да бжде редовна. Сега Вамъ остава да изберете единия или другия случая.

III.

Г-ну О. Панайотову—Ръсенъ.

1) Допълнителнитѣ бюджети се гласуватъ по начина указанъ въ чл. 255 отъ правилника, т. е. приготвя се бюджето-проекта, внася се той отъ кмета съ докладъ въ засѣданието на общинския съвѣтъ и послѣдния държи по него своето рѣшение. Специална форма за такива бюджети нѣма. Ще вземете една бѣла книга, ще начартаете толкова и такива графи, колкото и каквито сж прѣдвидени въ образаца за редовния бюджетъ. Въ графата «наименование на прихода (разхода)» ще пишете съдържанието на §-фа за нуждата, за която гласувате този бюджетъ. Главното обаче, въ този случай, когото ни посочвате (за употребление помощта отпущената отъ пост. комисия за поправка

на училището Ви) Вий не можете да гласувате допълнителен бюджетъ, защото това ще противорѣчи на чл. 251 отъ правилника, въ когото подробно сж изложени нуждитѣ за които може да се гласуватъ такива бюджети. Но до колкото помнимъ имаше едно окръжно отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи, съ което се разрѣшаваше на окр. управители да утвърждаватъ допълнителни бюджети за употрѣблението на помощитѣ и *то само за прѣзъ 1906 год.* Не ще бжде зле, ако пратите допъл. бюджетъ, та ако окр. управителъ го одобри добрѣ, ако не, ще оставите поправката за прѣзъ 1907 год.

Споредъ правилника за сел. общини, разходитѣ се извършватъ само ако за тѣхъ има разрѣшени кредити въ бюджета. Такъвъ за планиране селото Вий нѣмате. Слѣдователно този разходъ тази година не можете да извършите. Това ще направите прѣзъ 1907 година.

 IV.

Г-ну Д. Николову—Стамболово.

Щомъ съвѣта Ви е разрѣшилъ да харчите по всѣки § безъ посредството на тържната комисия до 100 лева, похарченото въ по вече непрѣмено трѣбва да стане съ търгъ. Ето занчо Вий трѣбва да обявите и произведете веднага търгъ по доставката на канцелярскитѣ потребности, възъ основа на когото ще можете да харчите по вече отъ опредѣления размѣръ. Инжче похарченото надъ 100 тѣхъ лева, ще остане на ваша смѣтка, като неправилно изразходено. § 6 можете да усилите отъ § 27, обаче това принасяне на суми, не Ви дава никакво право да ги изразходвате безъ участието на тържната комисия.

 V.

Г-ну В. Митову—Вълица.

Държавнитѣ финансови власти нѣматъ право по своя инициатива да привеждатъ въ изпълнение издадени въ полза на общинитѣ изпълнителни листове, противъ когото и да е. Нѣщо по вече. Споредъ едно окръжно отъ Министерството на Финанситѣ (№-ра и датата на което не знамъ, защото за голѣмо съжаление неможа да се намѣри въ финансовото управление) на финансовитѣ власти е забранено събирането на такива суми за смѣтка на общинитѣ, поради голѣмата работа, която тѣ имали съ събиране такива държавни суми.

Привеждане въ изпълнение заповѣдта на Министерството на Търговията и Земледѣлието подъ № 621/98 год., съ която кмета Ви В. В. е глобенъ съ 712 лева за въ полза на общ. каса по нарушение закона за горитѣ, трѣбва да стане отъ секретаръ бирника, съгласно чл. чл. 326, 327 и 328 отъ правил-

никътъ за прилагане закона за селскитѣ общини, а не отъ държавния финансовъ приставъ. Привеждане въ изпълнение на тази заповѣдъ е още въ пълна зависимостъ отъ общинския съвѣтъ, на основание чл. 1 отъ закона за селскитѣ общини, като юридически, съ самостоятелни права, единици.

Отмѣнението на заповѣдта не може да стане по рѣшение на общ. съвѣтъ отъ окр. управителъ, защото тя е издадена отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието и само то може да я отмѣни.

Отговора на окр. управителъ, че отмѣнението на заповѣдта може да стане само отъ Народното Събрание по законодателенъ редъ, не е правъ защото въпроса се отнася за глоба наложена отъ учреждение натоварено съ надзора за изпълнението на единъ законъ, толкова по-вече, че тази глоба остава за въ полза на общинската каса. Окръжния управителъ е билъ длъженъ да прѣпрати прѣписката въ горното Министерство за разрѣшение въпроса, а не да я връща неудобрѣна отъ него съ такъвъ немъстенъ мотивъ.

Както и да е кмета Ви е вече спасенъ. Тази заповѣдъ не подлежи вече на изпълнение съгласно окръжното на Финансовото Министерство отъ 31/X 1901 год. подъ № 12105. Въз основа на това и чл. 333 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини, общинския съвѣтъ ще държи постановление, съ което ще признае сумата за несъбираема, понеже заповѣдта е покрита съ давностъ и съ това ще обезсили послѣдната, ще освободи Васъ отъ отговорностъ и ще се свърше цѣлата работа. Слѣдъ като бжде удобрѣно това рѣшение на съвѣта, пратете отъ него прѣписъ на финансовия приставъ, за уничтожение изпълнителното производство. Ако окр. управителъ не одобри това рѣшение на общ. съвѣтъ, въ който случай нече бжде правъ, обтжжете рѣшението му прѣдъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи. До тогава обаче, кмета нѣка съ гаранция въ недвижимъ имотъ спре изпълнението на заповѣдта.

VI.

Г-ну Стоянову—с. Градинарово.

1) Гербовитѣ марки залѣпвани върху актоветѣ за ветживане въ длъжностъ, се уничтожаватъ само съ печата на учреждението, въ което постѣпва служаща или чиновника, съгласно чл. 45 буква б отъ закона за гербовия налогъ и окр. № 5191/904 год. на Финансовото Министерство. Уничтожението имъ съ часть отъ текста е неправилно.

2) Завладенитѣ отъ частни лица общински имоти, могатъ да се отнемътъ само по съдебенъ редъ.

3) За нарушение закона за селскитѣ общини и когато кмета прилага чл. 55 отъ този законъ размѣра на глобата не може да бжде по-големъ отъ 6 лева.

4) Нарушителитѣ на чл. 152 отъ закона за полицията въ селскитѣ общини, се глобяватъ въз основа актоветѣ на полскитѣ пждари и стражари. Това глобяване става само съ заповѣдъ отъ кмета, която може да се издаде и за нѣколко случая наведиждъ.